

Ungarndeutscher Lehrpfad Nadasch
Német Nemzetiségi Tanösvény Mecseknádasd

Segen

Áldás

Ehrfurcht

Alázat

Talent

Tehetség

Ausdauer

Kitartás

Einstellung

Hozzáállás

Reichtum

Érték

Dankbarkeit

Hála

Segen

Um welche geographischen Gegebenheiten handelt es sich denn?

Die landwirtschaftliche Nutzung der Flur war durch die stark geneigten Hänge sehr beschwerlich. (Das galt auch schon in der Urheimat, in Frammersbach.)

Der Großteil des umliegenden Gebietes war mit Wald und Sträuchern bedeckt. Auch die Beschaffenheit des Bodens und das Klima unterstützten die Bewirtschaftung der Felder nicht.

Aus diesem Grund wurde das 5 km von Nadasch entfernt gelegene Wergele/ Berekalja der Ortschaft zugesprochen, wo es fruchtbaren Boden gab.

Außerdem war alleine der Wiesengrund mit dem angesammelten Schlamm der Überflutungen vom Altbach für den Anbau geeignet.

Der Boden des im Norden liegenden Hügelrückens ermöglichte die Anlegung von Weingärten.

Die verschiedenen Gebiete der Gemarkung, welche die Einwohner durch Flurnamen bezeichneten, sicherten mit ihrer Flora wichtige Grundstoffe für die Entwicklung mehrerer Handwerke.

Wir laden Sie zu einem Spaziergang durch die imaginäre Landschaft der Ortschaft ein, wobei Sie selbst entschlüsseln können, in wieweit der Segen den Alltag der Nadascher geprägt hat.

Melyek is ezek a földrajzi adottságok?

A dülők mezőgazdasági használatát a meredek lejtők igen megnehezítették. (Ez jellemezte az őshazában, Frammersbachban is a mezőgazdasági körülményeket.)

A környező vidék nagy területen erdővel és bozóttal borított. A talaj adottságai és a klíma sem támogatta a földek megművelését. A nádasdiak jobb boldogulásuk érdekében a mintegy öt kilométerre fekvő Wergele/Berekalja elnevezésű, rendkívül termékeny talajú területet kapták az uraságtól tized ellenében.

Ezen kívül csak az Öreg-patak öntésterülete – amely áradások idején termékeny iszappal borította be a környező legelőket, réteket – volt alkalmas megművelésre.

Az északon fekvő dombhátak talajminősége szőlők telepítését tette lehetővé.

A lakosság által nevekkel ellátott dülők fontos alapanyagokat biztosítottak a különböző mesterségek fejlődéséhez.

Képzeltbeli sétára hívjuk Önöket, mely során megfejtetik, mennyire nyomta rá bélyegét ez az áldás a nádasdiak mindennapjaira.

Ohne wirklich Bescheid zu wissen, folgten die Einwohner in ihren religiösen Gepflogenheiten den Zeilen der großen Glocke.

Sie hielten vom 24. April (Georgi) bis zum 29. September (Michaeli) Votivtage um dem Ausgeliefertsein der Weinbauern entgegenzusteuern. Das bedeutete, dass man am Samstag nur bis zum Glockengeläut um 12 Uhr auf den Feldern arbeiten durfte. Am Nachmittag wurde in einer Litanei um Gnade Gottes für den Schutz gegen Naturkatastrophen gebeten.

Am Abend gab es dann noch eine Andacht, den sog. „Hagelabend“, mit der man auch den Ertrag der Weingärten schützen wollte.

Weitere Votivtage beging man als Gelübde an die Opfer der Pestseuche. Fast die gesamte Bevölkerung des Herkunftsortes der Nadascher, Frammersbach erlag dieser Infektionskrankheit. Die Überlebenden geloben, jeden Sonn- und Feiertag schwarz gekleidet dem Gottesdienst beizuwohnen und so der Verstorbenen zu gedenken.

Der Heilige Kilian, Schutzheilige der Handwerker war Wegbegleiter, aus dem Leben vieler nicht wegzudenken.

Woraus schöpfen Sie Kraft in schweren Stunden?

Anélkül, hogy valóban tudatában lettek volna a lakosok, a nagy harangon lévő mottót követték.

Április 24-től (Szent György napjától) szeptember 29-ig (Szent Mihály napjáig) fogadalmi napokat tartottak a szőlősgazdák kiszolgáltatottságának enyhítésére. Ez azt jelentette, hogy szombatonként csak a déli harangszóig dolgozhattak a földeken. Délután litánián imádkoztak, és kérték Isten kegyelmét a természeti csapások ellen.

Este következett még egy ájtatosság, amelyet „jégesőest”-ként tartottak számon. Ennek keretében a szőlők hozamát is védeni igyekeztek.

További fogadalmi napokat tartottak a pestisjárvány áldozataiért. A nádasdiak többségének származási helyén, Frammersbachban majdnem a teljes lakosság e járvány áldozatául esett. A túlélők megfogadták, hogy vásár- és ünnepnapon fekete öltözékben vesznek részt az istentiszteleten, így emlékezve az elhunytakra.

Szent Kilián, a kézművesek védőszentje, sokak életében nélkülözhetetlen támasz volt.

Ön miből merít erőt nehézségek idején?

Lebte man noch so armselig und bescheiden, verlor man nicht die Freude am Leben.

Wenn auch selten und nur zu bestimmten Zeiten im Jahr, fand man immer eine Möglichkeit seriös, aber doch ausgelassen zu feiern. Man nahm mit Vorliebe an Tanzveranstaltungen in den Wirtshäusern teil, bei denen Blasmusikanten zum Tanz aufspielten. Diese gab es, wie auch vergilbte Fotos als Zeitzeugen davon berichten in Nadasch jeder Zeit zu genüge. Nimmt man die Generationen dieses Kunstgebietes genauer unter die Lupe, wird es offensichtlich, dass es sich um Namen handelt, welche auch heute Meister ihres Instruments sind: *Krasz, Czehmann, Gradwohl, Gungl, Imhof, Frey, Wohlschein.*

Es ist nun mal so: Das Talent liegt im Blut und kündigt sich manchmal nach Jahrzehnte langer Pause bei der nächsten Generation wieder an. Die Auswahl der Instrumente und der Musikstil haben sich ab und zu den gängigen Moderichtungen angepasst, so kam es auch zu Versuchen im Jazz. Sicherlich trug zum kontinuierlichem Bestehen der Blasmusik in Nadasch bei, dass es unter den Musikern immer welche gab, die die nächste

Generation ausbildeten, als Meister sie in die Geheimnisse, Schönheiten des Instruments und des Musikerlebens, des Gemeinschaftserlebnisses einführten.

Zum Stolz, der die Eltern erfüllte, wenn sie ihre Sprösslinge spielen hörten, gesellte sich auch die Opferbereitschaft, denn schon ganz früh bezahlte man für den Musikunterricht, manchmal aus Geldmangel auch in Naturalien.

Blickt man auf die vergangenen Jahrzehnte zurück oder genießt man die Darbietungen der Musiker heute, muss man feststellen: Es hat sich gelohnt!

Die Tonmuster spielen einen Scherz mit Ihnen, denn es gibt ein Kuckucksei, welches nicht zu den Instrumenten einer Blaskapelle gehört.

Erkennen Sie es?

Bármilyen szerény és szegényes is volt az emberek élete, sosem veszítették el életkedvüket.

Ha ritkán is, és az évnek csak bizonyos időszakában, de mindig megtalálták a módját az önfeledt ünneplésnek. Előszeretettel látogatták a táncmulatságokat a kocsmákban, melyeken fúvósok zenéltek. Számos ilyen rendezvényről tanúskodnak a korabeli, megfakult fotók. Ha ennek a művészeti ágak nemzedékeit jobban nagyító alá vesszük, egyértelművé válik, hogy olyan családnevekről van szó, akik generációk óta mesterei hangszerüknek: *Krasz, Czehmann, Gradwohl, Gungl, Imhof, Frey, Wohlschein*.

Ez bizony így igaz: a tehetséget a vérünkben hordozzuk, sok esetben azonban csak évtizedek után, a következő nemzedékben bukkan fel újra. A hangszerek megválasztása és a zenei stílusok néha követték a divatirányzatot, így a jazz műfaja is megjelent. A fúvószene fennállásának folyamatossága valószínűleg abban is áll, hogy a zenészek között mindig akadtak mesterek, akik beavatták a következő generációt a hangszer és a zenélés titkaiba, szépségébe, a közösségi életükbe.

A szülőket mindig büszkeséggel töltötte el, ha csemetéiket játszani hallották. Odaadásukat mutatja, hogy áldozatokat is vállaltak, hisz a zeneoktatásért már a kezdetektől – pénz hiányában – gyakran természetben fizettek.

Az elmúlt évtizedekre visszatekintve, a zenészeket hallgatva, bátran állíthatjuk, hogy megérte!

A hangminták megrétfálják Önöket, hisz található közöttük egy kakukktójas, amely nem tartozik a fúvószenekar hangszereihez.

Felismerik?

„Ausdauer ist die Tochter der Kraft.“

Als hätten die Einwohner der Ortschaft Jahrhunderte hindurch diesen Spruch verinnerlicht. Die Beweise liefern sie dafür.

1680 gehörte Nadasch im völlig verwüsteten und entvölkerten Süden Transdanubiens mit seinen 23 Familien zu den größten Siedlungen. Zu dieser Zeit war es von reformierten Ungarn und Südslawen bewohnt. Die alteingesessenen Raizen verließen bereits in den ersten zwei Jahrzehnten des 18. Jahrhunderts die Siedlung. Ungarn vermerkt man auch noch im Jahre 1741. Einige dieser Familien – *Dékány, Bujtor, Pálfi* – passten sich völlig (bis 1829) sowohl im Sprachgebrauch als auch in ihrer Konfession der deutschen Mehrheitsbevölkerung an, die übrigen siedelten in die benachbarten ungarischen Ortschaften um. Eine verblüffende Art der Assimilation!

Schon unter den angesiedelten Deutschen waren zahlreiche Handwerke vertreten. Notgedrungen musste die Bevölkerung auch ein Merkmal zur Unterscheidung des gleichen Berufs finden, welche sich in den Hausnamen

(61) realisierte. Sie sind ein offensichtlicher Beleg, dass Handwerker mit ihrem Wertesystem das gesamte Dorfbild prägten.

Ein eindeutiger Beweis ist, wenn niemand Auskunft über die Herausbildung eines Hausnamens geben kann, dass dieser in die Ansiedlungszeit zurückreicht: *Goßmann-Kasmanns; Fäth- Feede; Friedel- Friedeles; Czwißl- Zwiewls, Geth-Keets*.

Diese Hausnamen wurden meist nur mündlich tradiert, trotzdem kann sich Nadasch glücklich schätzen, denn trotz des zunehmenden Verlustes der Mundart sind sie eine Art „geistiger Denkmalschutz“ und können vielleicht markante Träger der örtlichen ostfränkischen Mundart bleiben.

Erkennen Sie an den Diagrammen, Sitzmöglichkeiten die Faktoren, welche zur Physiognomie von Nadasch verholfen haben? Ein erstaunliches Gesamtbild!

„A kitartás az erő szülötte.”

Mintha a település lakói ezt a mondást évszázadokon keresztül magukénak vallották volna. Erre számos bizonyítékot találhatunk.

1680-ban Nádasd az elpusztított és elnéptelenedett Dél-Dunántúl legnagyobb települései közé tartozott, az itt élő 23 családjával. Ebben az időben református magyarok és délszlávok lakták. A tősgyökeres rácok már a 18. század első két évtizedében elhagyták a települést. 1741-es források még említenek magyarokat. Néhányan e családok közül: *Dékány, Bujtor, Pálfi*, vallásukban, valamint nyelvhasználatukban teljesen alkalmazkodtak a többségi német lakossághoz (1829-ig). Ez az asszimiláció egy elképesztő formája. A fennmaradó családok átköltöztek a szomszédos magyar településekre.

Már a betelepülő németek közül is sokan űztek valamilyen mesterséget. A megegyező szakmák képviselőinek azonosítását a háznevekkel (szám szerint 61-gyel) oldották meg. A fentiekben keresztül bizonyosodik be, a mesterek értékrendjükkal a falu

összképét alakították. Ha egy háznev kialakulásáról nincs egyértelmű adat, biztosak lehetünk benne, hogy eredete a betelepülés korára tehető: *Goßmann-Kasmanns; Fäth-Feede; Friedel-Friedeles; Cziffel-Zwiewls, Geth-Keets*.

Annak ellenére, hogy a háznevek szájhagyomány útján terjedtek, Nádasd büszke lehet arra, hogy a nyelvjárás egyre ritkább használata ellenére „szellemi emlékként” fennmaradtak, és így a jövőben is a helyi keletfrank dialektus őrzői lesznek.

Beazonosíthatóak Ön számára a diagramok ésülőalkalmatosságok segítségével azok a tényezők, amelyek Nádasd mai arculatához vezettek? Csodálatra méltó összkép!

Einstellung

„Einstellung entscheidet, wie gut du es tust.“

Wohl wahr!

Um als einfaches Dorfkind einen „künstlerischen Weg“ einzuschlagen, um einen seriösen Kampf für diese Zukunft aufzunehmen und um eine Karriere aufzubauen, bedarf man Ausdauer, Willenskraft und Fleiß.

Diese Persönlichkeit, Sichtweise basiert meist auf Familienerlebnisse. Beide Künstler stammen aus redlichen, arbeitssamen Familien, in denen Geduld und Kraft – sowohl physisch als auch seelisch – groß geschrieben wurde. Sie bildeten eine seltsame Ausnahme mit diesem Berufswunsch, er wich von den Grundwerten des Ungarndeutschtums sehr ab. Die Natur ist beider wahre Kraftquelle.

Nicht nur die Kraft, auch seine Materialien findet Antal Dechandt in der Natur. Dabei handelt es sich in erster Linie um Restholz (Wurzeln, Weinstockpfähle, Äste, Baumrinden), Schilf, das er bei seinen Spazier- und Joggingtouren in den Fluren um das Dorf entdeckt. Mit seinem Werk thematisiert er die moralische Frage,

welche Veränderungen ein Künstler an der Natur vornehmen darf.

Wenn ihn etwas berührt, verwirklicht er die fast perfekte Form seiner Skizze aus dem Material Holz, bis daraus eine „lebendige“ Form entsteht, die seine Perspektive widerspiegelt.

Christina Arnold bedient sich dem Zauber der Wörter um ihre Vergangenheitserlebnisse, Zweifel, Gefühle zum Ausdruck zu bringen. Im Alter gereift und mit Erfahrungen der Kindererziehung gerüstet erweitert sich ihr literarisches Repertoire.

Eins gilt aber für beide und auch wir alle sollten es zu Herzen nehmen:

„Das Glück ist die Harmonie, in der wir zu den Dingen, die uns umgeben, stehen.“

Finden Sie die verbindenden Elemente beider Künstler in ihren Werken, welche sie der Volksseele von Nadasch zu verdanken haben?

Hozzáállás

„A hozzáállás dönti el, milyen jól teszed a dolgodat!”

Valóban így igaz!

Egyszerű falusi gyermekként kitartásra, akaratereőre, szorgalomra van szükség, hogy művészi pályán boldoguljon az ember, esetleg karriert építsen.

Egy ilyen személyiség és látásmód kialakulása legtöbb esetben családi élményekből fakad. Mindkét művész becsületes, dolgozó családból származik, ahol a türelem és az erő – úgy fizikailag, mint lelkileg – fontos szerepet játszik. Pályaválasztásukkal kitűntek, hisz nagymértékben eltért a német nemzetiség alapértékeitől. A természet mindkettőjük valódi erőforrása.

Dechandt Antal nemcsak az erőt, hanem alapanyagait is a természetben leli meg. Itt elsősorban maradék fáról (gyökér, szőlőkaró, ág, fakéreg) és nádról van szó, amelyekre séta és kocogás közben talál rá a falut körülvevő dűlőkben. Munkásságával azt az erkölcsi kérdést feszegeti, hogy milyen mértékben változtathat egy művész a természet kincsein.

Ha valami megérinti, vázlatát addig tökéletesíti a fa anyagon, amíg olyan „élő” formává válik, amely látásmódját tükrözi.

Arnold Krisztina a szavak „varázsában” él, amelyekkel a múlt élményeit, kétségeit, érzelmeit juttatja kifejezésre. Irodalmi munkásságának sokszínűségét érettségének és a gyermeknevelés tapasztalatainak köszönheti.

Mindkettőjükre igaz, amit nekünk is érdemes megszívlelnünk:

„A boldogság az a harmónia, amilyen módon a bennünket körülvevő dolgokhoz viszonyulunk.”

Sikerül megtalálnia a két művész alkotásaiban azokat az elemeket, amelyeket a nádasdi léleknek köszönhetnek?

Warum so viel Wert auf Gesundheit gelegt wurde, liegt wohl auf der Hand. Ein gesunder, kräftiger Körper verträgt mehr Arbeit als ein schwächelndes Gemüt.

Diese Einstellung der Dorfbewohner nutzen aber auch Pfuscher aus (1785), denen man auf die Schliche kam und ihnen dann das Handwerk legte.

Welchen Stellenwert die Arbeit der Hebammen hatte, bezeugt ihre damals als großzügig geltende Vergütung: Nämlich 30 Kreuzer und ein Laib Brot nach jeder Geburt.

Echtes Vertrauen schenkten aber die Dorfbewohner neben dem Feldscher (1806 Mathias Helf; auch der Hausnamen „Feldschere“ für Hausnummer 295 verweist darauf) einer gebrechlichen alten Frau, die den ganzen Tag im Wald und Hotter nach Heilkräutern unterwegs war. Die „alte Kutsche“ besaß als Brauchfrau die Fähigkeit, Krankheiten zu heilen, wo jeder ausgebildete Medicus versagte.

Ihr Können war vor allem bei schweren Kinderkrankheiten gefragt. Man schwört darauf, dass folgende Methode gegen die Kindersterblichkeit ankämpfte. So ging es:

Man reißt ein Stück vom Brotteig beim Brotbacken, drückt die Fußsohle des kranken Kindes hinein und bäckt es dann. Den gebackenen Fußabdruck wirft man anschließend in einen Strauch auf der Hofstelle und murmelt folgenden Spruch dabei: „Ihr Käfer und Ameisen alle, entfernt diese Krankheit vom Kinde.“

Es sei jedem selbst überlassen, ob er daran glaubt oder leise darüber schmunzelt.

Ein ernster Tipp aber gegen Hühnerauge: In aller Herrgottsfrühe ohne zu sprechen oder angesprochen zu werden, zu einem Zwetschgen- oder Pfirsichbaum gehen (Hauptsache Kernobstbaum) und dort mit nachstehenden Worten das Hühnerauge besprechen: „Du Obstbaum und ihr allerlei Vögel, bedient euch meinem Hühnerauge.“

Einen Versuch ist es wert, die Methode der „alten Kutsche“ zu testen.

Platzieren Sie Ihren Fußabdruck und hoffen Sie auf das Beste. Im Handumdrehen werden Sie all Ihre Beschwerden los!

Kézenfekvő, hogy miért helyeztek oly nagy hangsúlyt az egészségre. Az egészséges, erős szervezet több munkát bír el, mint a gyenge.

A falubeliek gondolkodásmódjával visszaéltek a kontárok (1785), amire azonban fény derült és tevékenységüknek hamar véget vetettek.

A bába munkájának akkori értékét nagyvonalú díjazása mutatja. Mégpedig 30 korona és egy cipó kenyér minden levezetett szülés alkalmával.

A felcser (1806 Helf Mathias; a 295-ös házszám házneve „Feldschere” is erre utal) mellett még valakinek valódi bizalmat szavazott a falu népe, mégpedig egy törekeny asszonynak, aki egész nap az erdőt, mezőt, dűlőket járta gyógynövényekért. Az „alte Kutsche”-nek nevezett hölgy – a ragadványnév magyarul öreg hintót jelent – mint javasasszony, olyan képességek birtokában volt, amelyek segítségével a szakképzett orvosok által reménytelennek tartott ápoltnak is képes volt meggyógyítani.

Tudását elsősorban súlyos gyermekbetegségek esetén vették igénybe. Praktikáira a helyiek is esküdni mertek, hisz

állítólag a gyermekhalandóságot is csökkentette általuk.

Kenyérsütéskor leszakítottak egy darabot a nyers kenyértésztából, abba belenyomták a beteg gyermek talpát, majd a kenyérdarabot kisütötték, a kertben egy bokorba hajították, és a következő versikét mormolták: „Ti mindenféle bogarak és hangyák, vigyétek el a gyermektől a betegséget!”

Mindenkinek a saját belátására bízzuk, hogy hisz-e ebben, vagy csendben mosolyog rajta.

De álljon most itt egy komoly tanács tyúkszem ellen: hajnalok hajnalán, csendben menjünk ki egy szilva- vagy barackfa alá – a lényeg, hogy csonthéjas gyümölcsfa legyen – majd a következő szavakat mondjuk: „Te gyümölcsfa és ti mindenféle madarak, vigyétek el a tyúkszemet!”

Egy próbát megér a javasasszony módszere.

Helyezze el lábnyomát, és reménykedjen a legjobbakban. Egy csapásra elmúlik minden panasz!

Dankbarkeit

Dankbarkeit ist ein positives Gefühl oder eine Haltung in Anerkennung einer materiellen oder immateriellen Zuwendung, die man erhalten hat oder erhalten wird.

Oft haben aber die Einwohner der Ortschaft nicht erst abgewartet, bis etwas Verheerenden passiert ist, sie haben so zu sagen vorgesorgt. Fast jede Familie beschäftigte sich auch mit Viehzucht und Ackerbau und verehrte daher den Schutzheiligen der Hirten und Bauern, den Heiligen Wendelin in einer, Jahrhunderte überwährender Form. (Siehe Straßenfront des Hauses einst Hausnummer 141)

Dankbarkeit kann auch dazu führen, dass sich positives soziales Verhalten im Wohltäter verstärkt.

Wie so oft verschonten starke Regenfälle nicht nur Weingärten und Ackerfelder nicht, sondern auch Opfersymbole von Schutzheiligen. So fiel sowohl die Statue des Heiligen Johannes von Nepomuk als auch die Brücke der Überflutung des Altbaches (1816) zum Opfer. Die 16 Wassermühlen kamen ohne größeren Schaden davon.

Als Zeichen der Dankbarkeit errichtete man dieses Symbol neu und überdachte es auch.

Solche und ähnliche Opfersinnbilder bereichern das Gesamtbild von Nadasch und erinnern durch Generationen, dass unsere Vorfahren der Richtigkeit folgender Worte bewusst waren:

„Die größte Kraft des Lebens ist der Dank.“

Der Brief an die Epheser (5,20) motiviert uns:

„Sagt Dank, Gott, dem Vater, allezeit für alles, im Namen unseres Herrn Jesus Christus.“

Wie steht es mit Ihnen: Heute schon gedankt?

Ein Blick in den Spiegel gewährt die passende Atmosphäre.

A hála egy pozitív érzés. Anyagi vagy nem anyagi juttatásnak az elismerése, amelyben az ember részesül, vagy más részesít.

Sok esetben a település lakói nem várták meg, amíg valami szörnyűség megtörtént, hanem előre gondoskodtak magukról. Szinte minden család tartott állatokat és foglalkozott földműveléssel is, így évszázadokon át nagy tiszteletnek örvendett körükben Szent Vendel, a pásztorok és földművesek védőszentje. (Ennek bizonyítéka a 141-es szám alatti ház utcafrontja.)

A hála pozitív társadalmi viselkedéshez vezet, ami az adományozók szociális magatartását is erősíti.

A heves esőzések nem kímélték a szőlőket, szántóföldeket, sőt még a védőszentek szimbólumai is áldozataivá váltak. Így szenvedett kárt az 1816-os áradás során Nepomuki Szent János szobra és az Öreg-patak hídja is. A 16 vízimalom nagyobb károk nélkül vészelt át ezt a csapást. Hálából a szobrot felújították, és tetőzettel is ellátták.

Ezen áldozati emlékek Nádasd összképét gazdagítják,

és generációkon át arra emlékeztetnek, hogy őseink a következő szavak fontosságát vallották:

„Az élet legnagyobb ereje a hála!”

Az Efezusiakhoz írt levél (5,20) a következőkre motivál:

„Adjatok hálát mindig mindenért Urunk, Jézus Krisztus nevében az Istennek, az Atyának.“

És Ön? Mondott ma már köszönetet?

A tükörbe vetett pillantás reméljük kellő atmoszférát biztosít hozzá.

Der Lehrpfad wurde gefördert durch / A tanösvény létrejöttét támogatták:

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern, für Bau
und Heimat

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

NÉMET NEMZETISÉGI
TANÖSVÉNY

UNGARNDÉUTSCHER
LEHRPFAD

Herausgeber / Kiadja:

DEUTSCHE SELBSTVERWALTUNG
NADASCH

Deutsche Selbstverwaltung Nadasch
Német Önkormányzat Mecseknádasd
Kraszné Auth Szilvia, Vorsitzende / elnök
7695 Mecseknádasd, Felszabadulás u. 2/1.

